Ч. 166 (13.114). Львів, субота 30. липня 1932. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік LIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ і АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло". Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 4·00 зол.
Чвертьрічно 12·00 „
Піврічно 24·00 „
Річно 48·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці і зовн. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр.; Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Думер — Петлюра Ґорґулов — Шварцбарт.

Львів, 28. липня 1932.

25. травня 1926 року на вулицях Парижа московський жид Самуель (Шулім) Шварцбарт застрілив б. Головного Отамана й голову Директорії Української Народньої Республики Симона Петлюру. Суд, який відбувся над убивником у днях від 19—26 жовтня 1927, звільнив Шварцбарта від вини і кари та випустив його на волю. 6. травня 1932 р. московський еміґрант Павло Горгулов застрілив у Парижі президента Французької Республики Поля Думера. Процес проти вбивника, який тривав від 25—27 липня 1932, скінчився присудом смерти. Петлюрового вбивника боронив один із найкращих париських адвокатів Торес і булоб його певне боронило охоче й безліч інших адвокатів — колиб їм лише були заплатили. Від оборони Горгулова відмовились усі адвокати. Ґорґулова всі відпекались і не було ні одного „білого" чи „червоного" часопису, в якійнебудь мові, в якійнебудь країні світу, — який найпалкіше не осудив би вбивника і його діло. І піде Павло Ґорґулов під ґільотину або безславно загине десь на важких роботах (якщо його помилують) і до його імени по вік буде приклеєне тавро найбільш безглуздого й варварського злочину. За Шварцбартом в одну мить стануло 15 міліонів його земляків, а на прошитого шости кулями українського діяча посипались найвульґарніші лайки та найганебніші обвинувачення не лише від цілої інтернаціон. червоної преси, але й численних поважних „білих" часописів, кермованих ігноранцією або всесильним грошем. І обкидали звільненого Шварцбарта квітами, як тріюмфатора, видали його спомини, як того, що має стільки гарного й цікавого оповісти з свого минулого, і його імя почали негайно окутувати легендою мученика і героя.

Коли весь український нарід в обличі париської трагедії перестав добачувати у покійнику, що впав на тротуарі Рі Ст. Мішель, винуватця поважних політичних промахів, а бачив лише великого громадянина, великого патріота і власника імени нерозривно звязаного з українською державницько-визвольницькою боротьбою, — коли український нарід вказував у тому моменті однодушно у сторону, звідки вийшла інспірація до злочину і де треба шукати фактичних його спричинників, — то майже ціла світова преса й париський суд перейшли над цим українським обвинуваченням до денного порядку. Єдино ясна і єдино льогічна концепція, що Симона Петлюру вбили комуністи, бо тільки російські комуністи бачили в ньому свого смертельного та небезпечного ворога і тільки комуністи мали інтерес в усуненні його зі світа, — навіть не удостоїлася поважної уваги французької прилюдної опінії. Слідство й суд у справі Шварцбарта, замісць шукати й найти його звязки з більшовицькою Москвою, дебатували над погромами і судили — Симона Петлюру! Шулімові Шварцбартові повірили на слово, що він мстить на шефі уряду, в якім засідали жидівські міністри, на соціял-демократі й вільнодумній людині — кривди жидівського народу і так і глядїли на нього, як на благородного месника.

Якже інакше виглядав процес П. Горгулова! Вся французька опінія й опінія всього світу відразу почала добачувати у ньому більшовицького аґента. Не зважаючи на всі патетичні й істеричні протести Горгулова, в його „пімсту" на Франції за її байдужність до справ третьої Росії ніхто не повірив і не вірить і в памяті черговик поколінь він остане, як „товариш Монгол". Російським фашизмом та франко-російськими взаєминами на процесі зовсім не цікавилися: іще насторожувались сали розправ і Париж, коли який свідок пізнавав у Горгулові колишнього чекіста або лише натякав на його звязок із більшовицьким світом. Бо вині всі французи вже інстинктивно відчували й відчувають, що найкращі фахові і патентовані спеціялісти від винахідки національних местників на чужинецьких президентах є таки у Москві.

Зрештою ніхто певне особливо не радіє, що якесь там темне індивідуум зґільотинують, як і мало хто сумував би, колиб його звільняли. Алже це справа найбільш байдужа — для Москви, яка ніколи не привязує ніякого значіння до життя муринів, що вже виконали для неї своє завдання. І не сумували українці, коли Шварцбарта випустили на волю, бо на житті чи смерті Шварцбарта їм не залежало. Вони запамятали собі лише ту комедію справедливости, що йшла у салях париського суду в жовтні 1927 року і той поличник, який їм завдано — одним франком „відшкодування" для вдови по Симоні Петлюри...

А що Ґорґулова, вбивника президента Франції, вислали на смерть, а Шварцбарта, вбивника б. президента неіснуючої державної України звільнили від усякої кари, то це річ ясна і зрозуміла:

бо така завжди ріжниця, коли річ іде про тих, що мають силу, та тих, що її не мають.

(ік).

Чи Польща опинилася на роздоріжу?

Уваги про польську закордонну політику.

IV. „МОРАЛЬНЕ РОЗЗБРОЄННЯ". — ПАКТ НЕАҐРЕСІЇ З СРСР.

Це вже ноторійна правда, що спроби активізації й усамостійнення польської політики в останніх роках — якось не вдаються! Пригадаймо нпр. „випадкову" подорож мін. Залеського у вересні 1928 року до Будапешту. Господи, який крик знявся тоді у закордонній пресі та які найдивогляднїші товклись поголоски у тій пресі про ціль несподіваних польсько-угорських залицянок: про „дезінтересман" у справі угорських ревізіоністичних змагань щодо чеського Закарпаття за ціну протисовітського союзу, про ініціятиву посередництва поміж Угорщиною і Румунією та використання Угорщини, як посередника до... Німеччини, ітп. чудасії. Зрештою, і трудно і нецікаво відділювати у тих анахронічних поголосках правду від фантазії, бо практичний наслідок тої поїздки був такий, що і румунська і чеська преса хвилювалася і французька висловлювала своє немиле здивування, аж поки подорож п. Міронеска до Варшави (лютий 1929)і п. Залеського до Букарешту (жовтень 1929) не затерли враження з будапештенської ескапади. — Пригадаймо ще раніщу подорож марш. Пілсудського з тодішнім своїм адютантом а теперішнім віцеміністром закордонних справ п. Беком до Женеви (грудень 1927), де буцім то мала раз остаточно рішитися справа польсько-литовського спору. Але від того часу й Вальдемарас, який тоді вічливо привитався з Пілсудським у палаті Ліґи Націй, зазнав гірку долю скиненого диктатора, й Ліґа Націй пережила безліч інших сензацій, а спір поміж Польщею і Литвою не рушився ані на крок вперед. Так само не вдалися усі заходи створити під своїм протекторатом бльок балтійських держав та ізолювати їх від німецьких впливів (доказала це внутрішня політика супроти поляків на Естонії й у Латвії), не вдалися спроби господарського бльоку хліборобських держав, а польсько-данціґські відносини не вимагають мабуть ніяких коментарів. Не згадуємо тут уже про незрозумілу пресову політику у дзеркалі таких санаційних часописів, як краківський „Курерок" (протичеська скаженина), бо ми вже привикли до наскрізь ориґінального явища в Польщі, що тут взагалі ніякої пресової політики не ведеться.

Аж ось маємо два найновіші факти т. зв. самостійної польської закордонної політики. Не так давно висунула польська делеґація на останній, тільки що закритій, конференції роззброєння шумно розреклямований проект „морального роззброєння". Ще в суботу 23. ц. м., в останній дискусії над резолюціями, ген. Бурґардт-Букацкі задоволено стверджував, що „спеціяльний комітет, створений для тої проблеми, який у великій мірі кермувався польською ініціятивою, осягнув уже поважні висліди". Про те саме „моральне роззброєння" говорив у понеділок 25. ц. м. п. Дембський на женевському конґресі Міжпарляментарної Унії, а рекляматорські „Курерки" бомбастично закричали: „підбурювання до війни треба поставити поза правом!" Аж ось тогож самого дня, 25. ц. м., читали ми у варшавському „Роботніку" у статті п. н. „Під знаком морального роззброєння" буквально таке:

„...Маємо оце власний карний кодекс, засадничу енунціяцію державної думки, яка найде не менше голосний відгук, що польський проект морального роззброєння. Переглядаємо карти кодексу, шукаючи заповідженого грому на розгнузданий шовінізм. І замісць грому на аґітаторів війни находимо кулі на пацифістів:

Стаття 104. § 1. Хто з метою ослабити оборонного духа громадянства розповсюджує підчас війни або в періоді воєнної небезпеки вістки, які можуть того духа ослабити, підлягає карі вязниці.

Чи це можливо, щоби те саме тіло, яке надає в Женеві батьківство проектові морального роззброєння, що признає пацифізм за спасення народів, крутило у власному краю батіг на представників того світогляду?

...Що це значить „в періоді воєнної небезпеки"? Хто буде ті періоди визначувати? Коли вони заходять?..

...Припис ст. 104 є яскравим символом причаєного мілітаризму. Є загрозою для діяльности нашого пацифізму..."

Ясно, що коли з такою малою пошаною висловлються про польський женевський пацифістичний внесок самі варшавські соціялістичні пацифісти, то з тим більшим скептицизмом мають право віднестись до тої сенсаційної „ініціятиви" держави з Ліґи Націй та парляменти з Міжпарляментарної Унії. Це просто одна з тих ініціятив, які потрібні на показ, що „є ініціятива", є „активність" і є „самостійність думки". Моральне значіння менше ніж мінімальне, а практичне — більше, ніж ніяке.

Щож торкається другого найбільш актуального „самостійного" виступу польської дипломатії — пакту неаґресії з СРСР, підписаного 25. ц. м. у Москві, то тут справді маємо до діла з самостійним жестом, який є саме завдяки цій

самостійности — деякого унезалежнення себе від волі Франції і волі Румунії — в наймождивіший спосіб коментований. Однак ніякого „революційного" моменту у ситуацію польської закордонної політики, цілковито залежної від союзу з Францією і втисненої у рямці версайської союзницької системи, нема тому, що практична вартість того московського пакту так само мінімальна — всупереч усім тим польським голосам, які раді би добачувати в ньому якийсь акт величезного міжнародного значіння!

Ближче про це кілька слів разом з короткими кінцевими висновками „pro domo sua" — завтра.

І. Кедрин.

Вартости церковного обєднання.

I

— Чи православіе, обєднане з західною католицькою церквою, має які вартости в порівнанні з православієм незєднаним? Чи є воно кращою і вищою формою християнства, ніж це друге? Що власне дає східній церкві її обєднання з церквою західною, чи так звана церковна унія?

Відповідь на ці питання опреділює відношення до справи церковного зєднання. Тому, очевидно, ставить їх кожний, хто скільки-будь цікавиться унійним рухом; хто хоче цей рух собі усвідомити, а не дивиться на нього чужими очами, або з власним упередженням. Зокрема над цими питаннями застановлюється відомий публіцист польської виленської газети „Слово" п. Вл. Харкевич, що найбільше з усіх польських публіцистів звертає увагу на унійну справу на „кресах" Польщі.

Названий публіцист уже знайшов одну перевагу православія зєднаного — чи, як він разом з іншими польськими публіцистами висловлюється, „обряду східного" — над православієм незєднаним: перше є таньше. Але, на думку п. Вл. Харкевича, в цій перевазі криється небезпека сучасної унійної праці, бо „з таного обряду легко виробити тану релігію" („Слово" 1932, ч. 113, стаття: „Зачароване коло").

Цілком даремні побоювання. Стоячи на основі православного й католицького передання, кожний робітник на церковній ниві Христовій повинен власне мати перед своїми очима взір душпастирства в особі ап. Павла, котрий так промовляє до духовників: „Ані срібла, ані золота, ані одежі я ні від кого не жадав... У всьому я показав вам, що так працюючи треба піддержувати немічних і памятати слова Господа Ісуса: більше щастя — давати, ніж брати" (Діян. Ап. XX, 33—35). Також мусить він — цей робітник — памятати заповіт ап. Петра: „Пасіть стадо Боже... не задля бридкої користи, а зі щирости" (І. Петр. V, 2).

З апостольською наукою погоджуються й численні канонічні правила, котрі забороняють церковні обряди — „благодать Божу", через них діючу, — використовувати, як спосіб матеріяльного визиску вірних, або для матеріяльної наживи (Канонічні листи св. Генадія й Тарасія Константинопільських). Звернемо також увагу і на той безперечний факт, що православний обряд тепер ніде, в ніякій іншій країні, не є такий дорогий, як у Польщі: чи вжеж через те він тут вартісніший? Чи вжеж, наприклад, шлюб, взятий у православній церкві в Польщі, є ідейнішим і міцнішим, ніж взятий в іншім краю? Очевидно, ні; вказану-ж вище коштовність православного обряду кожний безсторонній, що ближче орієнтується в сучаснім положенні православія, напевне запише на рахунок ненормальних умовин церковного життя в Польщі (навіть виленське, близьке до тамошніх консисторських кругів, російське „Наше Время"; див. стаття в ч. 112. цього року: „Подвійна шкода").

Отож не може бути ніякої небезпеки для віри й церкви, коли будемо йти дорогою, вказаною Словом Божим і церковними приписами. І праця над зєднанням церков багато причиниться до християнського поступу, коли, йдучи цією дорогою, научить пастирів здобувати потрібні для церковного життя матеріяльні засоби іншим шляхом, а не вимушуванням від вірних при відправлюванню релігійних обрядів. Любов до Христа і його церкви, ревність вірних і пастирів повинні бути джерелами як моральної, так і матеріяльної сили православної церкви, з Апостольською Столицею поєднаної.

Але православна церква, завдяки свому поєднанню, набуває вартости значніші і коштовніші та — що дуже важне — реально-практичні; передовсім вона відновлює в себе церковну дисципліну, без котрої не може бути нормального церковного життя, а котрої нині у православній церкві незєднаній вельми бракує.

„Високої дисципліни, як хліба щоденного, нині домагається наша православна церква, і для піддержання її правильного життя треба дати їй цей хліб, а перш за все дати його всіма способами й подостатком духовенству". Так визнає передсоборна комісія в свому справозданні, поданім Варшавською Митрополією до загального відома („Воскресное Чтеніе" 1932, ч. 13). Свідчить, як бачимо, категорично й рішучо поважна установа, яка напевно далека від наміру очернити православну церкву. Наведемо ще кілька висловів, що характеризують фактичний стан сучасного церковного життя. „Багато добрих початків, багато вчасних способів і розпорядків, що походять як від церковної влади, так і від зібрань кращих церковних представників, не доводять на місцях до кінця, або зовсім не виконують. І це — лише тому, що особи, котрі мусілиб подбати про виконання, з відсутности дисципліни не роблять цього, бо або не хочуть, або легковажать, або не дбають за свої обовязки. Осередки релігійного життя розлучено з периферією (з краями)".

Періодична преса — московська й особливо українська — щороку подає на своїх шпальтах багато ріжних проявів такого стану церковного життя, але найвиразнішою його ілюстрацією є ще свіжий у памяти протест проти висвячення на епископа о. Полікарпа Сикорського. Синод епископів, на чолі з митрополитом цілої православної церкви в Польщі, ухвалив це висвячення, митрополит постарався про згоду уряду і визначив день висвячення... Але справа ця не сподобалась „уездним" протоєреям зпід прапору РНО і вони публично організують між людьми протести до президента держави міністра, митрополита... Рятують, значить, православіе! Не здержав розгнузданих достойника навіть строгий наказ, недавно передтим виданий митрополитом і погрожуючий духовенству гострими карами за втручання світської влади до справ церковних (обіжник до „Всечесного Духовенства Волинської Епархії" з 2. IV. 1931 р.). Не відомо, як ця справа закінчилась би, колиб світська влада не поставилась до неї, як до скандалу і не рішила її зліквідувати. В кожнім разі факт, що подібні протести були організовані; що для їх зліквідування потрібна була участь влади світської, а їх виновники не зазнали ніякої кари — дуже виразно свідчить про дійсний занепад дисципліни у православній церкві на землях Польщі.

Прот. П. Табінський.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 30. ЛИПНЯ 1932.

СТ. ЛЕВИНСЬКИЙ. 4)

З японського дому.

ТАЙНИ АЗІЇ.

II.

Одного дня повів я мою екзотичну пару на відкриття індокитайського дому студентського „Сіті". Власне ці відвідини не були записані у нашу програму. Але ми опинились випадково всі трое в японському домі і, з рації близького сусідства, пішли на це льокальне свято.

Пишна приймальна саля індокитайського дому, з її яскравими мальовилами і золоченими драконами, що відкривали на нас свої жахливі пащі, будила якісь далекі спомини у Соледаді. Вона всміхалася і з цілою свободою розглядала елеґантне жіноче товариство, що зібралося у салі. Акіра був чогось несупокійний, нервовий і кидав крадьки очима у бік гуртка анамітських студентів, що зібралися недалеко сцени. Були це здебільша люди низького роду зі смаглявими, трохи монгольськими обличчями. Їх чорні вбрання різко відбивали від ясних кольорів жіночих тоалет, наче жалобні.

Старенький президент республики приїхав нарешті окружений мальовничою ґвардією, мов король з оперетки. Почалися промови достойників, міністра кольоній, ректора Сорбони, ще когось. Святочний настрій панував на салі, що єднала вибагливе товариство Парижа з представниками екзотичного світу. Король Аннаму сидів у фраку біля президента Франції нерухомий і штивний, мов лялька.

Ідилія ця скінчилася вечором, у моменті, коли представник індо-китайського студентства вийшов на естраду. Темна анамітська групка загомоніла. Посипалися оклики: „зрадник! запроданець!" Хтось кинув поміж заляканих гостей жмут летючок. Счинився гам і крик, жінки мліли.

Це була ця анамітська маніфестація, що про неї згадували на другий день паризькі щоденники, як про „жалюгідний інцидент". Її політичним тлом був революційний рух Індокитаю, що саме тоді кінчився кривавими репресіями влади, масовими розстрілами і тюрмою. „Протестуємо проти жертв насильства з Єн-Бей", або „Помилуйте засуджених на смерть братів наших" — казали розкидані летючки. Одна з картин, заслонених звичайно від европейського ока, трагедія Азії станула нараз, трохи брутально, перед нами.

Всьому поклали край меткі паризькі поліцаї, що вдерлися на салю і внарештували кілька десятків косооких студентів. Після цього настав спокій. Помлілі дами віднискали деяку, хоч фізичну, коли не духову, рівновагу, а вірний Франції анамітський студент міг спокійно проголосити свій знаменито вивчений дитирамб.

На Акіру ця невинна маніфестація зробила приголомшуюче враження. Це його азійці манифестували тут проти їх білих гнобителів. Акіра почував свою солідарність з ними, силою таємних звязків крови. Він, хоч і син вільної та могутньої Японії був азійцем, „Colouredman" расовим братом анамітів, що ними погорджував білий континент. У ньому кипіла протестом кров людей великого, таємного Сходу, землі старих, присипаних попелом часу культур, що їх усіх завойовала брутальна рука білого.

Але в Акірі розбудила ця маніфестація і далекі, дещо призабуті, спомини. Він добре знав червону землю Камбоджі й Аннаму, її могучі, гамірні ріки, китайців, чував про їх змагання, революційну агітацію, видав їх прапори, криваві жертви розумів ненависть і бажання помсти. Перед його очима стають знову ясні сяєва Сайгону, його гаряча, удушлива ніч, що в її тіні чаїться революція. Він чує людські, несупокійні кроки, бачить блиск їх очей, переловлює слова, що падали у тишу ночі, жахливі і невпіймані, як удари кінжала. Він приймав їх тоді скептично ці голоси анамітської землі, проте, тепер...

І все японське минуле виринуло перед ним знову. Батько-робітник, тяжко запрацьована миска рижу і мамині сльози, наруга влади і прагнення кращого і таємні післанці, апостоли нового ладу на світі. А він сидів у Парижі, далеко від них, ситий і байдужий сиборит, з вибагливою, облизованою критикою на устах? Чи мавби тут умірати? Він люто затискав у жмені пімняту анамітську летючку. Йшов біля нас насуплений і мовчазний, глухий на запити, ворожий. Сумно дивилася перед себе Соледад; все те нічого доброго їй не віщувало. Вона знала Акіру, його вибухову вдачу, неждані постанови, що владно перекреслювали її бажання і потреби.

Ми прощалися біля старенького дому на острові св. Людовика. Не могло бути навіть мови про програму на другий день. Я просив їх тільки зайти до мене, але Акіра не обіцював. Він скоро побіг сходами у гору, у темні челюсти дому. Соледад потягнулася поволі за ним.

Новий карний закон у Польщі.

Незвичайна форма його оголошення. — З історії дотеперішнього австрійського закону. — Нові постанови та ріжниці двох кодексів.

Розпорядком Президента Р. П. з 11. липня ц. р. оголошено новий карний закон, який обовязуватиме на цілім просторі держави вже від 1. вересня ц. р.

У звязку з оголошенням такого важного закону звертають на себе увагу перш усього такі два моменти: оголошено його дня 15. липня, а вже шість тижнів пізніше має він обовязувати; такий короткий речинець річ майже небувала при оголошуванні правних кодексів. Звичайно речинець у таких випадках простягається принайменше на один рік, щоб дати спромогу суддям, адвокатам і суспільности докладно познайомитись з таким важним законом.

Другий момент — це само оголошення такого закону (кодексу) в конституційній державі у формі розпорядку президента.

Правда, що була вже крайня пора видати новий карний закон на місце віддавна перестарілого; правда, що кодифікаційна комісія, зложена з правників, працювала над ним довший час. Але навіщо властиво істнує взагалі в Польщі парлямент, коли його зовсім не покликують до виконання найважніших його прерогатив, а саме до ухвалювання законів, що нормують найважніщі взаємини громадян — їхню свободу і життя, та мають обовязувати бодай на десятки років. Чейже правнича комісія сойму, зложена з фахівців, була би може неодно поправила, або на ліпше змінила в проєкті кодифікаційної комісії.

Кажемо: обовязуючий досі у нас австрійський карний закон вже давно перестарілий та незгідний із духом часу. Виданий він іще в 1852 році, але не був це і тоді новий карний закон, а давній з року 1803 — тільки подекуди змінений та доповнений. Пізніше австрійський парлямент займався ще від р. 1890 складенням нового карного закону. Одначе парляментарні партії не хотіли щодо остаточної його редакції порозумітись і тому крім виготованих правничою комісією кількох проєктів, справа, не вважаючи на натиск публичної опінії — аж до війни лишилась неполагоджена.

Признати треба, що виданий новий польський закон є в багатьох постановах дійсним поступом супроти давнього австрійського. Але щодо деяких його постанов, як також подекуди з огляду на ситуацію виринають поважні критичні застереження.

Не місце тут передавати згаданий закон та передовсім критичні правничі зауваги, тому обмежимо тільки до найважніших постанов та їх ріжниці супроти теперішнього закону.

Каригідні вчинки поділені на злочини і провини, а саме не на підставі їхньої кваліфікації, але відповідно до загроженої законом кари. Переступи є предметом другого закону, оголошеного рівночасно під назвою „закон про переступи" („prawo o przekroczeniach") який обіймає 65 артикулів; карний закон обіймає 295 артикулів.

Австрійський карний закон, що містив у собі злочини, провини і переступи мав 532 параграфів — був тому на 172 параґ. обширніший і більше казуїстичний, а це виходить на користь нового закону.

Кара смерти задержана для 5 злочинів, а саме:

1) за ділання проти самостійности держави, або за намагання відірвати якусь її частину (дотеперішній § 58. к. зак; 2) за замах проти Президента Р. П.; 3) за співучасть польського горожанина у війні проти Польщі; 4) за збройний виступ у часі війни проти держави; 5) за вбивство людини.

Одначе найважніша ріжниця в загрозі кари смерти у порівнанні з австрійським законом — є у постанові, що кара ця не є обліґаторійна, а тільки евентуальна, так, що сам суд може видати присуд замість неї кару вязниці, досмертної, або часової.

У теперішнім законі при злочинах, загрожених карою смерти, мусів суд, принявши кару за доказану, цю кару застосувати і тільки могло прийти помилування в дорозі ласки, від голови держави, згідно з його свобідною оцінкою

Кара вязниці може бути досмертна, або часова від 6 місяців до 15 років (в австрійськім законі до 20 років). Кара арешту може бути від одного тижня до 5 років.

Кару вязниці або арешту, вимірену до висоти двох років, може суд „завісити" (досі можна було завісити кару тільки до висоти 6 місяців). Закон не вважає, як досі, каригідними вчинками гомосексуалізму, чужоложства, зведення під обіцянкою подружжа, ширення невір'я та в деяких випадках зігнання плоду. Крадіж предметів конечної потреби, доконана з нужди, може бути безкарною.

Зате ввійшли у закон деякі нові каригідні вчинки, головно, як ділання проти держави та влади. Таким новим злочином буде ширення дефетизму, себто відомостей хоча й правдивих, але які можуть ослабити оборонного духа суспільности. Також поширювання за границею неправдивих відомостей, з метою шкодити інтересам держави та інші подібні.

Відмінно від дотеперішнього нормує новий закон зневаги та образи чести. Кара за посуджування другого в каригідних, або соромних вчинках може доходити до двох років арешту. Переведення доказу правди більше обмежене, як досі. За звичайну образу може бути кара аж до року арешту.

Зовсім новою є постанова, що коли хтось образив другого, спровокований ним — то може бути звільнений від кари, а так само евентуально і ображуючий, коли ображений взаїмною образою вже сам собі вимірив сатисфакцію.

Постанова ця відповідає правному почуванню народньої маси, як це знають з практики наші адвокати, перед якими звичайно жалувались селяни, чому дістали кару, коли противник їх „перший образив".

Лагідніші постанови вводить закон у карах для нелітніх; до літ 13 не підлягають вони взагалі карі. Нелітні від 13 до 17, або також не підлягають карі, або можуть бути поміщені в поправчім домі на якийсь час, найвище до скінченого 21 року життя.

Посол д-р Я. Олесницький.

Міжпарляментарна конференція у Женеві.

Порушення проблеми національних меншин.

Цьогорічна конференція відбувалась у цілком особливих обставинах. Давно вже загальне політичне положення не лише в Европі а в цілім світі не було таке поважне як тепер. Воно виявилось між іншим у тяжкій і глибокій кризі світового парляментаризму. Президент конференції князь Картон де Віяр мав справді приємний обовязок привитати на конференції особливо тепло представників молодого еспанського парляменту, представників відновленого югославянського — хоч не демократичного — парляменту та представників Єгипту. Але саме в часі відкриття інтерпарляментарної конференції наспіла вістка про призначення державного комісаря для Прус, яка яскраво задемонструвала перед учасниками конференції, як стоїть справа парляментаризму у центральній та східній Европі. Відомий інцидент між італійською делеґацією та одним з членів французької делеґації (соціялістом Реноделем, який зробив кілька образливих окликів під адресою італійців про фашизм і стан парляментаризму в Італії) показав також зайвий раз, що й на заході Европи з парляментаризмом не все гаразд. З огляду на те, що міжпарляментарна конференція є гостем Союзу Народів, цей конфлікт перенісся й на нього та все ще не цілком зліквідований, хоч і наради конгресу перейшли з палати Ліги Націй до іншого будинку. Сецесія італійців з конгресу і впертість французів загострили відносини між Францією і Італією.

Одною з найбільш змістовних та цікавих була промова англійського делегата Ріса Девіса, яка заслуговує тим більше уваги, що пору-

---

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 30. ЛИПНЯ 1932.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Примітивізм та історія.

КНИЖКА ХОЗЕ ОРТЕГИ І ГАССЕТ.

(Із книжки „Бунт мас".)

(Продовження.)

Розвинена цивілізація однозначна із тяжкими проблемами. Тому, чим більший поступ, тим більше перед ним небезпек. Життя стає щораз приємніше, але й щораз складніше. Ясно, що в міру, як ускладнюються проблеми, стають щораз досконаліші засоби їхньої розвязки. Але кожне покоління мусить заволодіти наново цими засобами. Згадаймо між ними один дуже простий, що стоїть у безпосередньому звязку зі зростом цивілізації: він звязаний із фактом, що поза цивілізацією росте досвід, одно слово: історія.

Історичне знання це першорядний технічний засіб, щоби піддержувати та продовжувати зрілу цивілізацію. Не тому, що воно постачає позитивні розвязки нових життєвих конфліктів — життя вічно інакше, як було, — але тому, що не дозволяє повторяти наївних помилок із попередніх століть. Та коли люди без огляду на свій вік і без огляду на щораз тяжче життя тратять память і не вміють користати із досвідів, тоді все пропало. У такому становищі, гадаю, опинилась нині Европа. Найбільше освічені наші сучасники проявляють неймовірне незрозуміння історії. Твердижу, що нинішний передовий европеєць багато менше знає історії, ніж представник 15-го, а навіть 17-го століття. Історичне знання тодішньої провідної еліти — провідної у найширшому розумінні — підготовило незвичайний розвій 19-го століття. Політика провідників 18-го століття була виразно спрямована на те, щоби оминати помилки всіх старших політиків; вона повстала саме „з огляду на" ці помилки і зберігала в собі довголітній досвід.

Та вже 19. століття почало тратити поволі „історичну культуру", дарма, що саме протягом цього століття спеціялісти домагались зробити із історії науку. Так занедбана праця спричинила у великій мірі характеристичні хиби, що залишились нам досі. У останній третині століття почався підземельний зворот, поворот до варварства себто до того незясованого первісного стану, в якому людина не має минувшини або забула за неї.

Тому більшовизм і фашизм, дві „нові" політичні опроби на европейських окраїнах, це два наглядні приклади рішучого руху взад. Не так із погляду на позитивний зміст їхнього світогляду, що сам у собі, має очевидячки зерно правди — хто у світі не мав за собою трохи правди?, — але з погляду анахроністичного, суперечного з історією способу, як вони поводяться зі своєю частинкою правди. Характеристичні масові рухи, так само, як усі їхні керманичі — пересічні люди, чужі своїй добі, без памяти для давнини та історичного хисту, відбуваються від самого початку так, немов би вже були минувшиною, якби вже в менті, коли появляються, належали до передісторичного фавна.

Річ не в тому, чи хто більшовик чи ні. Тут не суперечаюсь за якесь „вірую". Незрозуміле та несвоєчасне тут те, що комуніст із 1917 проголошує революцію, яка проминає точнісько так само, як усі попередні і що він ні трохи не поправляє їхніх слабощів і помилок. Томуто події в Росії історично недоцільні, тому вони є саме чимсь зовсім притилежним до того, як виглядають почини нового людського життя. Вони повторяють в один голос усі давні революції і стають найгрубшою революційною банальністю. І все це повторяється в такій мірі, що нема й одної фрази у старому людському досвіді, придбаному з нагоди революції, якої нині не можна би повторити ще раз, як сумного прикладу. „Революція зїдає власні діти"; „Революція починається спокійно, потім приходить до крайности і дуже хутко повертає заднім рухом до реставрації", тощо. До таких поважних перемелених правд можна би додати ще кілька інших, менше відомих, але не менше влучних, як напр.: Революція не тріває довше як пятьнайцять літ, себто як довго при кермі стоїть одно покоління.

Одно покоління впливає приблизно 30 літ, а його вплив розпадається на дві половини та приймає дві форми. Підчас першої половини цієї доби нове покоління робить пропаганду своїх ідей, поглядів, нахилів, що остаточно прокладають собі шлях і панують підчас другої половини свого шляху. Та вже друге покоління виховане під владою першого, приносить зі собою нові ідеї, нові погляди чи нахили, що зміняють поволі атмосферу громадянського життя. Тоді, як ідеї, погляди та нахили першого покоління бувають крайні, отже революційні, друге покоління стає поміркованим і захистливим, себто принципіяльно прихильним для реставрації. На кожний випадок не можна розуміти реставрацію як „поворот до давнього", бо реставрації ніколи не були таким поворотом.

Хто має амбіцію створити справжній новий суспільний або державний лад, той мусить перш усього стежити за тим, щоби той стан, над яким він бере провід, відкинув банальності історичного досвіду. Я особисто назвав би геніяльним такого державного мужа, який, заки почав свою діяльність, уже вивів з рівноваги всіх учителів історії тим, що випередив усі їхні наукові закони, відкинув їх і викинув на склад.

(Докінчення буде.)

шує й питання національних меншостей у рамках загально-европейських політичних справ. Промовець зазначив дуже влучно ріжницю між Союзом Народів та міжпарляментарною конференцією, кажучи, що перший лучить представників урядів, а друга представників парляментів, отже тим самим і націй. Він обстоює роззброєння, не зважаючи на те, що тисячі робітників втратять працю, які заняті тепер виготовленням зброї. Англійський нарід незадоволений невистарчальними вислідами конференції роззброєння; останні вибори не міняють нічого в його палкім стремлінню до мира.

Промовець вважає, що проблеми національних меншин є джерелом неспокою та причиною подражнення у відносинах між народами. Народи, які боролися за свою волю, не дають тепер самі належних прав меншинам, які живуть на їх територіях. Меншостеві статути версальського договору невистарчальні. Кінчаючи промовець жадає для всіх народів права вибирати собі систему демократичного заступництва. (Укр. Бюро в Жен.).

Українїка в чеській пресі

23. VI. „Глас Відходу" (Ужгород) під заголовком „На Україні скрізь спокій" дає огляд арештів і процесів проти українців у Галичині.

23. VI. „Подкарпатска Рус" подає ріжні вістки про стан „України під більшовицьким ігом"; вістки взяті з ріжних українських закордонних та харківських часописів, головно про економічно-господарські відносини;

24. VI. „Народня Політика" (Прага) помістила коротенький огляд українського політичного стану.

24. VI. „Народ" (Прага) передруковує з паризького „Возрождєнія" уризок листа одного відомого діяча і вченого про страшний голод на Україні.

25. VI. „Егерер Цайтунг" (Егер) повідомляє про конгрес національних меншостей у Відні з 29. червня по 1. липня ц. р. де згадано і про участь українців з Галичини.

25. VI. „Незавісле Лісти" (Усті н. Орліці) передруковує за „Фоссіше Цайтунг-ом" статтю Вілема Штайна про голод на Україні.

26. VI. „Право Ліду" (Прага) описує приїзд та участь української делегації товариства „Січ" до Пізня на свято Робітничого Руханкового Товариства (Дельніцка телоцвічна Єднота), що відбувалось 18—19. червня.

25. VI. „Нордбеміше Тагблятт" (Тетш) друкує листи німецьких кольоністів із Сибіру, де є згадка про стан на Україні і голод.

26. VI. „Лідови Деннік" (Прага) поміщує фейлетон Йоз. Пейха „Поверховий перегляд життя українського селянина". Автор описує колишній спосіб сільської праці на Україні і каже, що без огляду на запевнення більшовиків про машинізацію сільського господарства на Радянщині, спосіб господарювання на Україні не далеко відійшов від колишнього.

26. VI. „Моравске Слово" (Брно) поміщує замітку про якогось українського подорожнього Івана Романенка, що після революції перебрався за кордон і не знайшовши ніде праці, почав мандрувати по світі, продаючи ріжні дрібниці. За короткий час Романенко пройшов 16 держав і зробив яких 3627 км. В Угеському Градішті, хотів украсти коло і його заарештували та посадили на 5 день до вязниці. Вийшовши з вязниці помандрував далі.

29. VI. „Народні Стшед" (Прага) пишучи про російського „Сокола" спиняється досить докладно на українському сокільському русі в Галичині.

„Земе Совету" (Прага) ч. 9/38 у рубриці „Радянська Україна" поміщена стаття Олександра Полоцького, радника радянської місії в Празі. Автор подає загальні вістки про Україну, кількість її населення та її боротьбу за свою незалежність.

5. VII. „Руде Право" (Прага) під заголовком „Польські селяни бороняться проти пограбощення" описує перебіг останніх подій у Ліску та подає офіціяльне повідомлення з Варшави про причину подій і їх наслідки. Часопис ставиться до офіціяльного комунікату критично.

5. VII. „Венковске Новіни" (Брно) передруковує з „Фоссіше Цайтунг" статтю Вілема Штайна про страшний голод на Україні.

7. VII. „Народні Ліга" (Прага) реферує статтю Роже Лябона в „Ревю де Парі". Роже Лябон подає докладну студію про Україну та її становище від часу революції 1917 р. Стаття кінчиться висновком, що необхідно занятись важною проблемою колишніх російських меншин, а особливо гострим питанням українців чи русинів, що живуть на найнебезпечнішому кінці східної Европи, — перехресті всіх нападів, виставлених на всі негоди.

9. VII. „Правда" (Прага) подає за повідомленням з Варшави справу про стан голоду на Україні.

9. VII. „Наш Тиден" (Брно) подає коротеньку інформацію про голод на Україні та безсилля радянського уряду зарадити лихові.

9. VII. „Нови Деннік" (Прага) в рубриці голосів чужинців про „Гостинність Славянської Праги" підчас IX. Всесокільського злету подає також лист Союзу Українського Сокільства за кордоном, в якому крім описаних вражінь висловлена подяка за тепле прийняття Прагою українських соколів.

12. VII. „Руде Право" пише широко про події в Ліську.

13. VII. „Ческе Слово" пише про події в Ліську.

13. VII. „Вечерне Ческе Слово" (Кладно) дослівно подає ту саму вістку.

13. VII. „Дельнічкі Деннік" (Моравська Острава) повідомляє про події в Ліську.

13. VII. „Народні Стшед" (Прага) повідомляє про свято 15-ліття заснования української армії, що мало відбутись 16-го липня в Празі з почину кол нашої еміграції.

13. VII. „Народні Вечерні к" (Прага) повторяє цю звістку.

14. VII. „Дополедні Ліст" (Прага) поміщує звістку про події в Ліску дослівно за „Ческим Словом" з 13-го VII.

14. VII. „Народні Ліст" (Прага) в статті „Совіти отверто признають крах комунізму на Україні" — пише про голод на Україні та заходи радянської влади.

Більшовоки розстрілюють утікачів.

ЧЕРНІВЦІ, 28. 7. ПАТ. В ночі з середи на четвер, 28. липня ц. р. Дністер був знову німим свідком жахливої трагедії утікачів-українців з більшовицького „раю", які згинули від куль більшовицької прикордонної сторожі, що з найбільшим садизмом знущається над тими нещасливими утікачами, які не згинули від куль або не потонули у холодних хвилях Дністра. Подія сама представляється так: Від більшовицького берега Дністра відплило човно з трьома черницями і двома малими дітьми. Та ледви відплили від берега більшовицька сторожа почала рясно обстрілювати відпливаючих утікачів. Дві черниці вбито і вони потонули. Після того човно завернуло до берега, звідкіля за хвилину роздалися стріли і розпучливі зойки та стогони катованих утікачів, над якими закривавлені більшовицькі опричники виконали самосуд.

—o—

Манію творить новий уряд.

ВІДЕНЬ, 28. 7. ПАТ. Віденські часописи повідомляють з Букарешту, що король Карло запросив у середу 27. липня ц. р. Манію на обід і відбув з ним довшу конференцію, на якій обговорювано найпекучіші питання внутрішньої політики. Сподіються, що між королем і Манію дійшло до порозуміння і тому король Карло візвав Манію, аби піднявся скласти новий уряд. Також провід побідної при виборах партії націоналістів наклонює Манію, аби піднявся скласти новий уряд у Румунії.

—o—

ОСТАННІ ВІСТИ

КЛОПІТ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ З ВОЄННИМИ ДОВГАМИ.

ВАШИНГТОН, 28. 7. ПАТ. В середу, 27. липня ц. р. відбулася довша конференція державних секретарів Стімсона, Мельона і Ніля, у якій брав теж участь през. Гувер. На конференції обговорювано критичне положення европейських держав та їх воєнні довги, затягнені в Злучених Державах. По конференції Мельон відмовився дати журналістам інтервю, лише заявив, що мабуть за кілька тижнів поверне до Льондону.

ЕВРОПА ПЕРЕД ЗМІНОЮ ПОЛІТИКИ.

БУДАПЕШТ, 28. 7. ПАТ. Мадярський часопис „Пешті Напльо" оголосив інтервю з міністром закордонних справ Чехословаччини Бенешом, який заявив, що тепер по льозанській умові Англія і Франція кермувати будуть спільно европейською політикою, себто пляни Франції піддержуватиме Льондон. Европа, заявив мін. Бенеш, стоїть на передодні не лише нової господарської політики, але теж перед цілковитою зміною політики взагалі.

НА ПЕРЕДОДНІ ВІЙНИ МІЖ ПЕРУ І БОЛІВІЄЮ.

БУЕНОС АЙРЕС, 28. 7. ПАТ. Аргентинська преса повідомляє, що посередництво Злучених Держав і Аргентини між Перу і Болівією завело і не вдалося поладнати гострого конфлікту між обома цими державами. Тому війна неминуча між Перу і Болівією. У Ля-Пляс видано уже військові прикази і військо відійшло у напрямі Чако.

ПЕРЕД НАСТУПОМ ЯПОНЦІВ НА ПЕКІН.

ЛЬОНДОН, 29. 7. ПАТ. З Токіо надійшли вістки, що 700 китайських партизанів напало на японське військо в Суні-Чунг в окрузі Кін-Чао. Наступ китайців відбито і вони втікли залишаючи 200 вбитих. Японців було лише 6 вбитих. У Пекіні відбуваються безустанні наради політичних і військових властей під проводом ген. Чанг-Тсін-Лянга над засобами оборони північного Китаю перед наступом японських військ. Політичні круги сподіються, що Японія задумує усунути від влади ген. Чанг-Тсін-Лянга та заатакує міста Тієнтсін і Пекін на випадок допомоги китайських військ провінції Єголь, де японці переводять воєнну акцію. Тому китайський посол у Токіо зложив у міністерстві закордонних справ рішучий протест проти воєнної акції японців у Китаю.

ТРИ ЛЕТУНСЬКІ КАТАСТРОФИ У ПОЛЬЩІ.

В середу, 27. липня ц. р. було у Польщі три летунські катастрофи. І так ледви військовий літак вилетів уранці з летунського майдану у Скнилові біля Львова, нечайно зіпсувся мотор і від бензини почав горіти цілий літак та упав з двома летунами на землю. Літак і летуни згоріли. Військові власти ведуть слідство. Друга катастрофа військового літака була біля Познаня теж у середу в 9. год. вечором. Літак розбився, а оба летуни тяжко ранені. Катастрофа третього військового літака стрінула в селі Молодоево біля Коніна, де теж зіпсувався мотор. Літак і оба летуни згоріли.

НОВІ ТЯГАРІ НА ПРИВАТНИХ УРЯДОВЦІВ.

Польська преса повідомляє, що в четвер 28. липня ц. р. радила управа Закладу Убезпечень Умових Робітників у Варшаві, яка устійнила, що цьогорічний дефіцит з приводу виплат безробітним урядовцям зріс до 27 міл. зол. Уряд відмовився покрити цей недобір. Вирішено теж не покривати цього недобору з емеритального фонду, який і так уже надчерпаний. Зате підвищено по довгих торгах працедавців і приватних урядовців вкладки на 2 проц. і рішено стягати при виплаті допомоги безробітним приватним урядовцям 5 проц. кризовий податок від допомог.

ЯКІ БУДУТЬ ЗМІНИ ПО ВИБОРАХ В НІМЕЧЧИНІ?

БЕРЛІН, 29. 7. ПАТ. Німецька преса оголосила зміст інтервю Папена, уділений для пресової агенції Злучених Держав „Юнайтед Пресс" на тему плянів уряду. Головним завданням нім. уряду, заявив канцлер фон Папен, є усунути дискримінації версайського трактату і виборотити для Німеччини належну їй між народами світа господарську і політичну рівноправність. Боротьба Німеччини проти пониження версайським трактатом буде далі продовжувана. На питання, чи Німеччина домагатиметься рівноправности зброєння на випадок відмови інших держав роззброїтися, заявив канцлер, що Німеччина хоче мати армію для забезпеки своїх кордонів, які не є так забезпечені як Франції. Німеччина не домагається аби мати армію чисельно так велику як має Франція. Але Німеччина домагається моральної рівноправности і права модерного узброєння війська. Далі фон Папен заперечує, начеб він пропонував військовий союз з Францією. Зате піддав думку фр. премієрові Еріо, аби французькі і нім. генерали вряди-годи нараджувалися спільно, аби усунути взаємне недовіря. Канцлер не хоче ворожити, що станеться по виборах з теперішнім нім. урядом. Можливо, що народні соціялісти здобудуть більшість або теж з центровою партією утворять кабінет. Не виключене, що дійде до компромісу з гітлерівцями, які піддержать теперішній кабінет. Сам канцлер є монархістом, але привернення монархії в Німеччині тепер неактуальне. Німецький уряд не задумує по виборах розвязувати комуністичну партію, бо зуміє усунути небезпеку комуністичного перевороту. Вкінці фон Папен сподіється, що до мораторії приватних довгів не дійде, бо закордонні вірителі і Німеччина мирно знайдуть порозуміння.

—o—

Оголошення, оповістки, місцеві як і з провінції оголошуватимемо тільки за попередньою присилкою належитости. Незаплачені заздалегідь оголошення не будуть поміщені.

Залізнича катастрофа в Берліні.

БЕРЛІН, 28. 7. ПАТ. В середу, 27 липня ц. р. на залізничому дворці Гезундбруннер у Берліні вдарився особовий поїзд наїзджаючи зі Штральзунду з паротягом. Удар був такий сильний, що сім вагонів особового потягу виважило з рейок. Катастрофа потягнула за собою теж жертви у людях а саме: двох вбитих і 9 ранених.

Десять років Високої Кооп. Школи.

(З кругів Української Господ. Академії в Подєбрадах.)

Минуло 10 років, як завдяки матеріяльній допомозі Чехословаччини засновано в Подєбрадах (біля Праги) Українську Господарську Академію. Ця школа має три факультети, з яких один називається: Економічно-Кооперативний факультет. Кооперативний відділ цього факультету, по характеру та значінні навчання, є в дійсності Високою Кооперативною Школою. Обсяг навчання у згаданому відділі є такий широкий, як ніде у світі.

Вистане сказати, що біля 35 спеціяльних кооперативних дисциплін з 80 викладовими годинами протягом восьми семестрів творять програму цього кооперативного відділу. Між цими дисциплінами можна згадати такі: загальну історію та теорію кооперації: всі види кооперації продуцентів та споживачів; кредитову кооперацію та порівнююче кооперативне право. Але, незалежно від дисциплін суто кооперативного характеру, програма кооперативного відділу містить також 35 дисциплін загально високошкільного навчального характеру. Між цими останніми можна згадати: політичну економію, економічну географію, економічну історію, загальну науку права, цивільне право, торговельне право, адміністративне право, міжнароднє право, місцеве самоврядування, округове самоврядування та соціяльну гігієну.

Отже цикль викладаних предметів у кооперативному відділі Української Господарської Академії охоплює не тільки те, що треба знати кожному кваліфікованому кооператорові в ділянці кооперації, але також усе те, що потребує знати кожний дипльомований економіст. Впродовж 10 років істнування Економічно-Кооперативного Факультету його професори виконали велику кількість наукових праць, з яких 64 (разом біля 1000 друкованих аркушів) були опубліковані Українською Господарською Академією.

Впродовж 10 років свого функціонування Українська Господарська Академія дала біля 500 дипльомів, між якими 160 дипльомів інженерів-економістів; 40 з них інженерів є фахівцями в кооперації. Всі ці інженери працюють головним чином у кооперації!

Ці дуже поважні наслідки діяльности Української Господарської Академії мусять бути відмічені.

Слід принести щиру подяку Чехословацькій Республіці, яка впродовж 10 років підтримувала матеріяльно цю високу школу, дала їй можливість перевести в життя організацію Високої Кооперативної Школи і цим дала кооперації певну кількість працьовників визначних кваліфікацій.

Проф. С. Бородаєвський.

НОВИНКИ

— **Машини до шиття нові від 200 золотих поручає Юліян Ломага, Львів, Вулова 11.** 16-20

— **Українська робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46.** 1880?-

— **На Маківку!** Пригадуємо українському громадянству, що цьогорічне свято на Маківці відбудеться в неділю 7. VIII. Програма свята: 1) год. 11-а польова Служба Божа, 2) після Євангелія проповідь, 3) по Службі Божій панахида, 4) жалобна промова. Перед Сл. Божою буде поблагословлена памяткова таблиця, на якій вириті імена всіх полеглих на Маківці У. С. С.

— **Роковини смерти М. Ганкевича.** Просять нас повідомити, що в перші роковини смерти провідника українського робітництва Миколи Ганкевича улаштує Українська Соціял-Демократична Партія на могилі помершого, на Личаківському цвинтарі, жалібне зібрання. В часі зібрання будуть зложені на могилі вінки та виголошені промови. Початок зібрання в 11 годині передполуднем в неділю, 31. липня ц. р.

— **Звільнили понад 150 арештованих.** Довідуємося, що прокуратура та слідчі судді в Сяноці звільнили досі понад 150 арештованих у звязку з трагічними подіями в ліському повіті. Декілька осіб зпоміж випущених на волю віддали під поліційний догляд, одному з них, а саме Ількові Маричові доручили акт обвинувачення з § 308 к. з. (поширювання тривожних чуток).

— **Як гуляють панки й паничі.** В селі Гаях, пов. Львів, збирали 26. ц. м. в полі лен Марія Баса Ілька, Стефанія Баса, Катерина Баса (ж. Івана) і Пазя Баса. Той лен складали вони на фіру, яка стояла на пільній дорозі при їх полі. Коло 7. год. веч. надїхали тою дорогою дві фіри гостей від державця фільварку з Звопарова к. Гаїв, Катулі Вінкентія, який також їхав з ними. Коли селянська фіра не могла на їх домагання негайно вступитися з дороги і зробити розбавленим панам місце, вискочили з возів згаданий Катуля і 18-літній Срочинський Єржи зі Стрижова, що перебуває тепер у свого стрия Стефана Срочинського, державця в Гаях, і стали ті жінки, що були коло воза бити. М. ін. Вінкентій Катуля вдарив Стефанію Басівну в лице, а молодий Срочинський бив її з цілої сили тростиною поза вуха, не зважаючи на те, що вона слаба (частинно спаралізована!). Тепер вона на одно ухо майже не чує. Бачучи це, стала Марія Баса зі страху втікати, але її дігнав на полі молодий Срочинський і вдарив її кілька разів у лице, а крім того тростиною по плечах так сильно, що вона має знак від побоїв через цілі плечі ще нині. Був би бив ще дальше, але заслонила її братова, а до того всі жінки підняли на полі великий крик. Після того „геройського" подвигу згаданий Катуля і Срочинський відігнали селянські коні враз із фірою вперед і вони затрималися аж на далекому пасовиську, а самі з тріюмфом поїхали дальше. Запитуємо, чи вільно нині безкарно бити невинні працюючі жінки і чи буде кара на обох згаданих панків? Які думки мусять нуртувати серед селянства, коли воно бачить, на що собі дозволяють серед нього ріжні панки і підпанки? Чейже часи панщини давно минули!

— **Україніка.** Віденська христ.-суспільна „Райхспост" з 10. ц. м. помістила довшу статтю з приводу ювилею 50-ліття реформи Чину оо. Василіян. Ту саму статтю передрукувала з деякими пропусками „Католіше Кірхенцайтунг" (Зальцбург) у ч. 29 з 17 ц. м. — „Пшеглєнд Вспулчесни" у числі 121. за травень 1932 помістив на стор. 288—319 статтю проф. Ол. Лотоцького п. з. „Релігійні проблеми в СРСР".

— **Польський Народовий Костел на галицькому Поділлі.** З польської преси довідуємося, що на Поділлі, на пограниччі повітів теребовельського і бучацького, шириться акція Польського Народового Костела. Ця акція обняла Петликівці Нові в бучацькому повіті, містечко Будзанів і Слобідку Янівську та кілька інших місцевостей у Теребовельщині. Осідком священика Польського Народ. Костела є Будзанів. Найбільше прихильників того костела є в Петликівцях Нових і в Будзанові.

— **Новий польський костел** посвятив у мин. неділю (24 ц. м.) в Болотні, пов. Перемишляни, архиеп. Твардовський. Костел збудовано коштами громади Львова і фондації Госевського. До будови причинився теж Повітовий Виділ у Перемишлянах.

— **З хроніки самогубств.** На цвинтарі в Підгайцях найшли 20 ц. м. труп Миколи Гаєцького, 52-літнього жонатого зарібника. Голова його була підрізана бритвою. Гаєцький залишив жінку і четверо дітей. Причина його самогубства невідома.

— **Закордонні пашпорти у Празі.** Цього року за час від 1 січня до 20 липня дирекція поліції у Празі видала 17.419 пашпортів на виїзд на чужину. Минулого року за той самий час видали 22.000 пашпортів. Загально стверджують, що рух подорожі значно ослаб цього року, хоча чеська влада не робить таких обмежень і труднощів, як це бачимо напр. у Польщі. Громадяни вдоволяються здебільша короткими прогульками. Зате купці, промисловці, студенти, вчені та пісьменники мандрують по світі.

— **Ріжні вістки.** Помер член сербської Академії Наук Йован Томіч, історик, у 63 р. життя. — Дощі останніх днів спричинили в Італії шкоди на міліярд лірів. — У Китаю повстав перший союз китайських журналістів: перші збори цього союзу приняли резолюцію проти цензури. — Німецька лікарська статистика стверджує, що пересічний вік лікарів 69 літ; головна причина їхньої смерти заразливі недуги. — Відень вибудує великий театр під голим небом на спортовій арені „Енгельман"; буде там 12.000 місць і гратимуть оперетки. — Французька Академія признала свою велику премію за „працю над плеканням і поширенням французької мови" черничому чинові „блакитних сестер". — Директори маріонеткових театрів, що заснували у 1929 р. міжнародній союз, скликують на 1933 р. конгрес до Кольонії. — Моріс Шевальє, відомий кіновий актор, вернувшись із Голівуда до Парижа вніс розводову скаргу проти своєї жінки, паризької акторки Вале. — Відомий австрійський актор Моіссі вибирається в турне по Італії в ролі Мефіста; гратиме він в італійській мові.

— **Італійський конґрес поетів.** Цей конґрес що мав назву „поетичного", згуртував у Венеції найчільніших сучасних письменників і критиків з усієї Італії. На ньому відбувся рід конкурсу, в якому взяло участь 52 суперників. Першу нагороду дістав поет Унґаретті. Другий конґрес, який скличуть за два роки, матиме більше міжнародній характер.

— **Кіно при деннім світлі.** У Празі зголошений патент на винахід кінового апарату, який дозволить кидати на екран образ при деннім світлі. Ці фільми, запевняє фаховий фільмовий журнал, не втратять ні трохи на своїй ясности. Зате кіно втратить від цього винаходу стільки чару, що й театр при деннім світлі. Новий винахід має велике значіння для шкіл.

— **Мирно настроєна республика.** Радіо принесло світові звістку: Сан Домінго звернулося до Ліґи Націй із проектом, щоби вона своїм авторитетом вплинула на ріжні держави і заборонила виріб дитячих забавок, що нагадують війну: олов'яних жовнярчиків, гарматки, пістолі тощо. Як бачимо, ця мала республика на сонячному Гаїті, зайшла вже так далеко, що починає роззброєння світа від дітвори. Ліґа Націй, що саме тоді радила над способом, як заборонити ріжним державам уживати правдивих вояків і гармат, не мала досі часу відповісти на цей педагогічний проект.

— **Льондонська сензація** — це звільнення від вини багатої великосвітової дами Барней, яка вбила свого любка. З огляду на численних свідків і весь хід процесу, не було сумніву, що обвинувачена таки була винна у злочині. А проте всупереч загальній опінії її звільнили. Саля аж захвилювалась здивована, а навіть обурена. Всі пересвідчені, що вона звільнена тільки завдяки надзвичайній обороні свого адвоката Гастінгса, найславнішого карного оборонця. Він дістав за цю оборону 200.000 зол.

Відозви й комунікати.

Музей Визвольної Боротьби України.

Наперекір „мертвому сезонові" Музей Визвольної Боротьби України в Празі працює невтомно далі і число експонатів у ньому постійно збільшується. Так цими днями прийшли до Музею рештки таборового майна українців у Німеччині, а саме приладдя з фізичного кабінету полонених у Раштаті, як чарівний ліхтар, мікроскоп, електричні машини і багато інших дорогих інструментів, що служили для навчання українських вояків. Найближчим завданням Музею є видобути з Раштату останні кільканацять скринь з таборовим майном, які там засуджені на знищення, оскільки лежатимуть на складі ще довший час. На жаль, у цій хвилі Управа Музею ще не має грошей, потрібних для їх спровадження до Праги.

З недавно прибулого доповнення до таборового архіву, що вже находиться в Музею, заслуговують на окрему згадку летючки, друковані в таборовій друкарні, призначені для розповсюдження серед українських частин царської армії та фльоти з метою спонукати їх до отвертого виступу проти Росії; напр. чорноморських моряків закликалося перейти на бік турків. Ці летючки є нині очевидно історичною рідкістю й цікавою ілюстрацією до діяльности Союзу Визволення України за кордоном. Рівночасно поповнились музейні комплети кількох досить рідких тепер українських періодиків з часів війни, прим. журналу „Шлях". Поважна музейна збірка мистецьких предметів теж в останніх часах поповнилась кількома малюнками та деревор ритами берлінського маляра і графіка Машкова.

Дирекція Музею має на меті видати катальог мистецьких колекцій і бажаючи зробити його по можности повним, закликає українських мистців з усіх ділянок мистецтва присилати до Музею свої праці або принаймні фотографії з них. Адреса Музею: **Praha — Žižkov** Karlová ul 14. Ukrajinské Museum Czechoslovakia.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

Дописи.

ЯРЕМЧЕ. **(Ювилейне свято „Рідної Школи").** В неділю 24. липня в 12. годині вполудне відбулося в городі недалеко залізничої стації в Яремчі ювилейне свято в 50-ліття істнування „Рідної Школи". Свято отворив організатор Делятинщини п. Козьолковський, після чого селянський хор з Івановець відспівав кілька народніх пісень. Відтак голова „Рідної Школи" радн. Ів. Кокоруда зі Львова іменем Головної Управи „Рідної Школи" привитав учасників свята, виказав заслуги Товариства в минулому 50-літті і великі завдання в майбутньому та побажав Кружкові „Рідної Школи" в Яремчі, що уладив це свято, найкращого розвитку. Дальше були привітні промови д-ра Остапа Навроцького від читальні „Просвіти" і всіх українських установ у Делятині та посла Яворського від Української Парляментарної Репрезентації. Потім співали ріжні пісні на перемінну хори селянські з Івановець і Микуличина і студентський хор ревелерсів. Замітні були Авраменкові танки, виконані шкільною дітворою з Дори і фізичні рухові вправи шкільних дітей в супроводі селянських орхестр з Дори і Яремча. Свято закінчилося всенародним відспіванням гимну „Ще не вмерла Україна". На святі явилося близько 3.000 учасників, між якими видно було найбільше людей з Делятина, Івановець, Дори, Яремча, Микуличина і Ямного. Гідне уваги, що учасниць було більше ніж учасників, як і взагалі гуцулки є свідоміші і говорять все і всюди українською мовою, коли тимчасом гуцули, особливо ті, що попереодягалися в чужомодні тандитські одяги і кашкети, намагаються говорити жидівсько-польським говором. Вкінці слід піднести, що всі точки програми були виконані гарно і дбайливо й були гучно оплескувані. — **Яремчанець.**

ПІДЛЮТЕ. **(Посвячення діточої оселі в Остодорі б. Підлютого).** Українське Товариство охорони дітей і опіки над молодю у Львові викінчило цього року прегарний будинок під діточу оселю в Остодорі к. Підлютого, в чому найбільша заслуга комітету будови, що працював енергійно під проводом о. Л. Бучацького. До щасливого завершення будови причинився головно ексцел. митр. Шептицький, що подарував не тільки площу під будову, але й будівельний матеріял. А в неділю 4. ц. м. в 4. год. попол. відбулося урочисте посвячення цієї нової діточої оселі ім. митр. Шептицького. Акту посвячення довершив о. ігумен Климентій в асисті оо. крилошан: Войнаровського, Куницького і Дзеровича та о. декана Патрила з Перегінська. Після посвячення виголосив о. прал. Куницький патріотичну проповідь, а після її закінчення дітвора з оселі, що уставилася серед майдану, відспівала під проводом студ. богосл. О. Стернюка нац. гимн-молитву „Боже Великий". Опісля проф. С. Левицький в імені виділу Т-ва охорони дітей і опіки над молодю подякував духовенству за посвячення домівки, як теж усім тим, які причинилися до її побудування. Вкінці промовив мец. д-р Шухевич, який в імені родичів дітей зложив сердечну подяку митр. Андрієві, виділові Т-ва оп. н. мол. і комітетові будови домівки. Після короткої перерви перед очі численної публики виступили діти оселі, що писувалися своїми вправами, танцями, співами і т. д. Ціле свято, на якому було багато селян з сусідніх сіл, пройшло дуже гарно і лишило по собі якнайкращі спомини. Нехай-же нова наша станиця серед гір розвивається якнайкраще, нехай українські діти з міст набирають у ній здоровля і сил та вчаться любити все гарне, своє, рідне! — **Учасник.**

—o—

СПОРТ.

ДРОГОБИЧ. **С. Т. „Підгіря" (Дрогобич) — С. К. „Ропник" (Борислав) 1:0 (1:0).** В неділю 17. VII. відбулися мячеві змагання між Т. С. Т. „Підгіря" (Дрогобич) і С. К. „Ропник" (Борислав) з вислідом 1:0 в користь „Підгіря". Гра під знаком переваги „Підгіря", котрого грачі не використали цілого ряду догідних позицій. Ворота стрілив Коссак. Публики дуже мало.

ДРОГОБИЧ. **„Підгіря" (Дрогобич) — „Бетар" (Дрогобич) 1:1 (0:0).** Товариські змагання двох найкращих дружин Дрогобича. Гра назагал на довоці високім рівні і дала численно зібраній публиці багато емоцій. Переважає цілий час „Підгіря", одначе воротар „Бетара", при помочі поперечок, ліквідував з успіхом „бомби" Кіцили І. У „Підгірю" грали всі гарно й амбітно; на перше місце вибивалися братя Кіцили (своєю технікою і стрілами). Ворота добув для „Підгіря" Кіцила І., а для „Бетару" Шток.

ЗОЛОЧІВ. **Сокіл — Стшелец 4:1.** Товариські змагання, розіграні в неділю 24. ц. м., на яких Сокіл упорався легко з сильним польським противником. А що вислід змагань між Соколом і Поділлям (Тернопіль), що відбулися в неділю 17. ц. м., був теж корисний для Сокола, то наша сок. дружина копаного мяча є нині найсильніша в золочівській окрузі.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 28. VII. 1932 за масло експортове та десерове пріма 3·00 зол., за літру молока 16—17 сот., літру сметани 0·80 зол., коцянець 3·60 зол.

Хто не платить за часопис, підриває рідну пресу.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Театр.

Пятниця, 29. VII., год. 7.30 і 9.45 веч. Виступ варшавської „Банди".

Субота, 30. VII., год. 7.30 і 9.45 веч. Виступ варшавської „Банди".

Кіна.

АПОЛЬО: „Погорда смертю" і „Подорож довкола світа".

КАСІНО: „Любовниця магараджі", „Льойд".

КОПЕРНИК: „Мешканці моря" і „Заборонена пригода".

АТЛЯНТІК (давніше Лея) нечинне.

МАРУСЕНЬКА: „Мешканці моря" і „Заборонена пригода".

МІРАЖ: „Бастер Кітон проти Чарлі Чапліна".

ОАЗА: „Злочин".

ПАН: „Як пробудиться кохання".

ПАЛЯС: „Люди на становищі"

ПАСАЖ: „Зловлена банда" та „Упир в опері".

ПРОМІНЬ: „Романс кадета".

СОНЦЕ: Через ферії нечинне.

СТИЛЕВЕ: „Жінка, що не забуде тебе ніколи".

УТІХА: „Графиня Парижа" і комедія.

ХІМЕРА: „Шампанське життя" і „При блеску місяця".

—o—

Закордонне радіо.

Субота, 30. липня 1932.

Ляйпціґ (259,3) 16.30 Легкий концерт, **Гільверзум** (296,1) 14.10, 16.10, 16.40, 19.10 Грам. плити, **Міляно** (331,4) 17.00, 23.05 Танкова музика, **Штрасбург** (345,2) 17.00 Популярний концерт, 20.35 Комічна опера, **Штутгарт** (360,6) 13.30 Легкий концерт, **Берлін** (419) 16.05 Популярний концерт, **Білгород** (430,4) 12.05 Концерт радіоорхестри, **Стокгольм** (435,4) 20.00, 22.00 Танкова музика, **Рим** (441,2) 17.45 Популярна музика, **Лянгенберг** (472,4) 17.00 Хор. концерт, **Брюсель** (509,3) 17.00 Концерт радіоорхестри, 20.00 Сонати, **Відень** (517,2) 17.00 Легкий концерт, 19.05 Легкий концерт, 19.05 Сонати, **Рига** (525,4) 19.30 Симфонічний концерт, **Мінхен** (532,9) 20.20 Веселий вечір, **Будапешт** (550,5) 17.30, 21.30 Циганська музика, 20.00 Оперетова музика, **Харків** (937,5) 11.00, 15.00, 18.40, 19.40 Концерт, 14.30, 24.00 Грам. плити, 20.00 Трансмісія з опери, **Ленінград** (1000) 16.25 Концерт солістів, 20.00 Концерт **Париж** (1724,1) 20.45 Ревія.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 30. липня 1932.

11.58 Час, 12.10 Пресові вісти, 12.20, 12.45, 15.10 Грам. плити, 12.40 Метеор. комунікат, 15.00 Господ. комунікат, 15.40 Слуховище для дітей, 16.05 Грам. плити і Сільва рерум, 16.30 Діти на оселі, 16.40, 18.20, 20.00 Трансмісія з Варшави, 18.00 Відчит з Вильна, 19.15 Всячина, 19.30 Програма на слідуючий день, 19.35 Пресовий комунікат, 19.45 Програмова скринка.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Прогулька „Пласт" довкола Львова (відтинок Замок—Личаків) відбудеться в неділю дня 31. липня ц. р. Збірка в год. 9 рано коло прист. трамваю коло Замку. Поворот около 1-ої год.

Артиста Омеляна Неделка прошу негайно подати свою адресу: Юхим Шафарчук, Луцьк, вул. 3-го Мая 28. 1-3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ВИПРОДАЖА посезонова останніх моделів, суконь, костюмів та ін. найкращої якости по дуже низьких цінах. Магазин конфекції: **Яків Позамент,** Львів, вул. Академічна 2 (Готель Жоржа). 98 4-6

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

За редакцію відповідав Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.